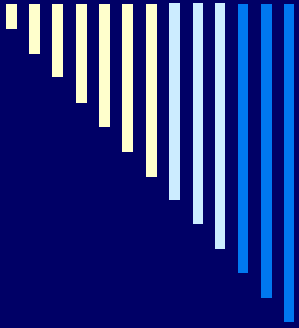
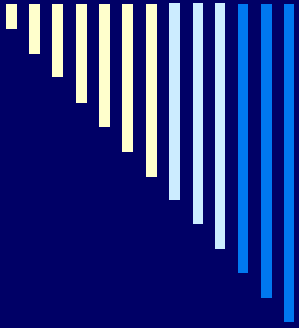

Reaganova administrativa I. (1981-1985)

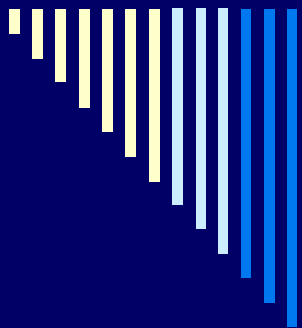
- Zásadní změna politiky ve srovnání s J.Carterem:
 - Pevný antikomunismus – konfrontační politika vůči SSSR – důraz na zvýšení zbrojení
-

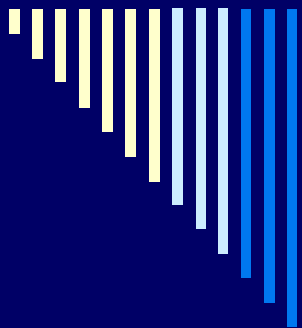
- Nahlížení BV ot. prizmatem Studené války – návrat k Nixonovu dědictví (Kaufman, s.120)
- V jiných ohledech navázáno na předchozí vlády – zvl. Carterovu doktrínu a Sílu rychlého rozmístění (RDF)
- Min. obrany C. Weinberger – snaha zajistit schopnost námořnictva udržet si vliv ve třech oceánech

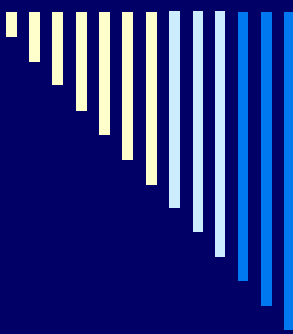
- Stanovení vládních priorit: zajistit kontinuální tok ropy ze Zálivu a důraz na zvýšení schopnosti amer. sil operovat v oblasti (Palmer, s.113)
- 1981 - min. zahr. A.Haig připustil použití síly na zajištění dodávek ropy z BV – nepřímé potvrzení platnosti Carterovy doktríny (Palmer, s.113)

- Koncept RDF – pod těžkou kritikou – zal. na neexistujících námoř. a letec. kapacitách a logistických problémech
- Rovněž kritika Carterovy doktríny – otázka, zda mají USA riskovat vojen. konfrontaci se SSSR kvůli jedné zemi BV (s.114)

- R.1983 – zal. **Centrální velitelství USA** (CENTCOM) pro obl. JZ Asie – ústředí v Tampě – úkol: zajistit volné dodávky ropy na Západ, udržovat regionál. stabilitu a zabraňovat pronikání SSSR – zpočátku velmi slabé vojen. a logistic. zabezpečení (Palmer, s.115-116)

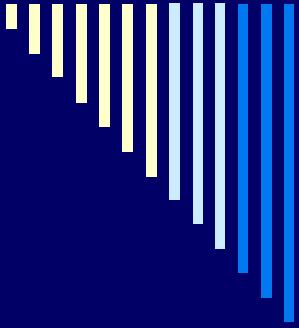
Saúdská Arábie – klíčový spojenec

- C.Weinberger (min. obrany) – důraz na S.A. jako klíčové země důležité k bezpečnosti BV národů vč. Izraele a potřebné k vytvoření strategického konsenzu pro celou JZ Asii
 - Posilování vzájem. vztahů důležité pro zabránění pronikání SSSR na BV (Rossi, s.138)
-

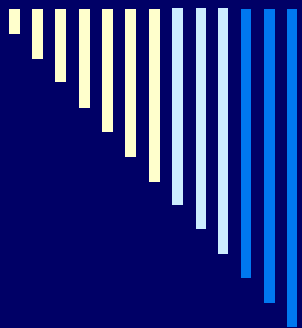

Izrael – jediný skutečný přítel

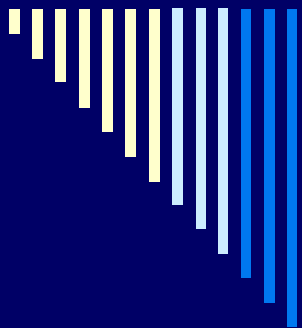
- R. Reagan - Pád perského šáha R. Pahlavího v Íránu zvýšil hodnotu Izraele pro USA na BV – Izrael jako jediné strategické aktivum, na kt. se mohou USA plně spolehnout
 - Izrael jako bašta blokující pronikání sovět. vlivu na BV
 - Reaganův vztah k sebeurčení Palestinců chladný (s.139)
-

- Podpora mírového procesu za předpokladu, že bude prospěšný izrael. pozici – trvání na vyloučení OOP z mírového procesu s Izraelem
- Vzrůst vlivu židov. zájmových skupin na realizaci amer. zahraniční politiky (s.139)
- Prohloubení „**zvláštního vztahu**“ mezi USA a Izraelem – Reaganova ad. udělila Izraeli více finanč. pomoci než všechny předchozí vlády dohromady – do roku 1980 celková amer. pomoc přes 18 mld.\$; do roku 1989 zvýšení na zhruba 46 mld.\$ (s.140)

- Min. zahr. A.Haig podporoval Izrael v zakládání nových osad na okupovaných územích - nárůst počtu osadníků za vlády M.Begina v l. 1977-1983 z 3000 na 40 000 (s.143-144)
- Červen 1981 – útok izrael. letectva na jaderný reaktor Osirak – porušení dohody o příměří mezi Irákem a Izraelem a dohod s USA o použití amer. zbraní jen v sebeobraně
- Reakce: Oznámení Reaganovy ad. o odložení dodávky 4 letadel F-16 – veřejná Reaganova omluva arab. velvyslancům – pozdější zjištění však ukázaly spolupráci amer. úřadů (s.144)

- Září 1981 – podepsáno **Memorandum o porozumění** – strategická spolupráce nesměřována proti urč. státům ale proti hrozbě bezpečnosti způsobené SSSR a silami ovládanými Sověty – předpoklad pro společná vojen. cvičení, spolupráce ve výzkumu, vývoji, zbroj. obchodu ad. (s. 145)
- Prosinec 1981 – Begin oznámil anexi Golanských výšin – porušení řady mezinárod. konvencí – rezoluce RB označující anexi za nelegální – nepřijata však žádná konkrétní opatření kvůli odporu USA (s. 145-146)

Irácko-iránská válka (1980-1988)

- Září 1980 útok Iráku – důvody: hraniční spory o Šatt al-Arab - snaha ovládnout Chúzestán bohatý na ropu - svrhnutí írán. režimu → dominantní síla
- Záminka: pokus o zavraždění írac. min. zahr.
- Írán: snaha o vytvoření jednotné islámské republiky – spojení šítů
- Postoj USA: tichý souhlas Cartera a Brzezinského – v létě 1980 schůzky se S. Hussajnem – ochota ke spolupráci s Irákem
- Poskytnutí satelitních snímků Iráku před konfliktem – nepřímá amer. podpora k útoku

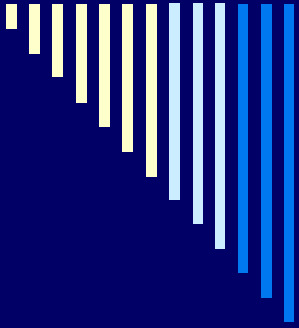
Počátek vojen. operací

- Masový letecký a pozemní útok Iráku – 21 irác. divizí a 12 írán. divizí
- Červen 1982: íránská protiofenziva – získání zpět území obsazené Irákem
- Husajnova nabídka na ukončení bojů - odmítnuto Chomejním – cíl: svržení Husajnovy vlády
- Nasazení írán. dobrovolníků – útok na Basru – pět lidských vln proti irác. minovým polím

Americká podpora

- V té době amer. zbrojní embargo vůči Iráku – zákaz přímého prodeje zbraní
- Použití jiných kanálů: dodávky amer. zbraní přes arab. prostředníky (Jordánsko, Kuvajt a Egypt) a povzbuzování ostat. států k dodávkám zvl. Francie
- R. 1982 Irák vymazán ze seznamu zemí podporujících mezinárod. terorismus
- Listopad 1984 obnoveny diplomatické vztahy
- Irácká ekonomika podpořena amer. půjčkou za téměř 2 mld.\$ (s.142)
- ~~□ Schválení politiky vůči Iráku v podobě NSDD~~

- R. 1983 – Operace „**Neprodyšný**“ - silná diplomatická USA kampaň s cílem zabránit dodávkám zbraní Íránu ostat. státy zvl. Británií, Německem, Itálií, Belgií, Brazílií, Čínou aj.
- Únor 1984: „**válka měst**“ – raketový a letec. útok proti 11 írán. městům – írán. odvěta proti irác. městům
- Leden 1985: po nových dodávkách zbraní Z a SSSR irác. protiútok
- Chemický útok na íránské pozice

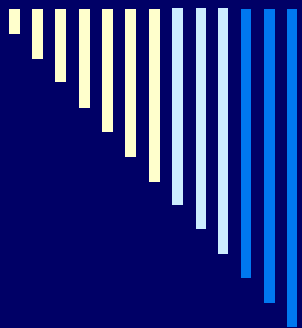
Eskalace irácko-iránské války – „Tankerová válka“

- R. 1984: útok Iráku na írán. tankery a ropný terminál u ostrova Charg
 - Reakce Íránu – útoky na tankery států podporující Irák
 - Celkem poškozeno 546 plavidel a zabito 430 námořníků
 - Reakce OSN a USA – odsouzení írán. útoků proti lodím směřujícím do neutrálních saúd. a kuvajtských přístavů (Palmer, s.119)
 - Červen 1985 – vyjádření prez. Reagana o život. zájmu USA zajistit v Zálivu svobody plavby stabilitu regionu
-

Kauza AWACS

- Dokončení prodeje 5 systémů AWACS Saúd. Ar. započaté Carterovou ad. – tvrdý odpor Kongresu díky tlaku pro-izraelské lobby
 - Argumenty proti: narušení regionál. balance sil v neprospěch Izraele– obavy z opakování scénáře jako v Íránu
 - Reaganův závazek: signál umírněným arab. režimům o podpoře svých spojenců, připravenost vojensky zasáhnout v případě vnitř. konfliktu (Kaufman, s. 123, Palmer, s.118)
-

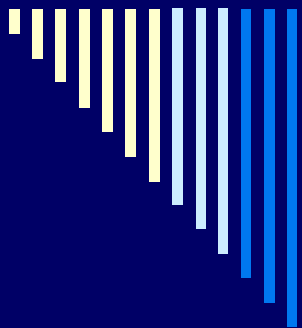

- Utlumení opozice Izraele získáno za příslib prodeje 15 stíhaček F-15 v hodnotě 300 mil.\$
- Hlasování v Senátu prošlo těsnou většinou 52 ku 48 (Kaufman, s.123)

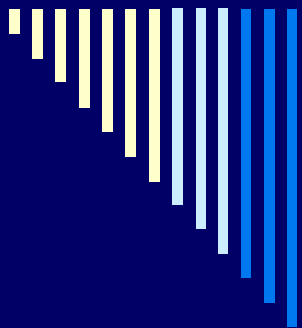

Libanonská občanská válka

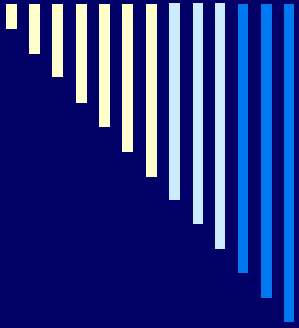
- Duben 1981 – Izrael sestřelil 2 syrské helikoptéry nad údolím Biká'a
 - Předtím podepsána sml. o přátelství a spolupráci mezi Sýrií a SSSR – reakce: rozmístění sovět. raket země-vzduch v údolí
 - Obavy USA z vypuknutí syrsko-izrael. války a konfrontace s Moskvou (Kaufman, s. 122)
 - Červenec 1981 - amer. velvyslanec P. Habíb zprostředkoval dohodu mezi Izraelem a Sýrií a o měsíc později i s OOP o klidu zbraní na libanonsko-izrael. hranici (s. 147, Kaufman, s.122)
-

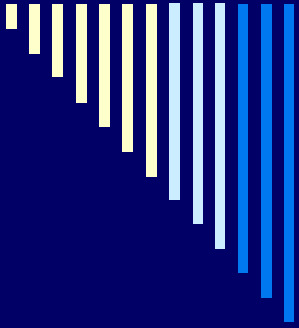
- Plány Izraele vpadnout do Libanonu – vojensky si zajistit S hranici - instalovat maronitskou vládu, kt. uzavře s Izraelem separátní mír
- Červen 1982 – po raketových útocích Palestinců na S Izrael – izrael. invaze do Libanonu: operace „**mír pro Galileu**“ vedená MO A. Šaronem - spojení s maronit. Falangou – tichá podpora prez. Reagana a min.zahr. A.Haiga X viceprez. G. Bush a MO C. Weinberger: ještě větší nestabilita a prostor pro SSSR (Brands, s.174-175)

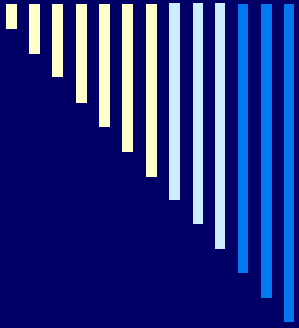
- Min.obr. Weinberger a poradce NB Clark – obava z posílení protiamer. nálad v arab. světě, ohrožení stability proamer. zemí (Egypt, Jordánsko a Saúd.Ar.) a posílení sovět. vlivu (Kaufman, s.124)
- Požadavek RB po okamžitém zastavení palby a vyslání vojen. pozorovatelů – iniciativa neúspěšná (s. 149-150)
- Izrael porušil závazek USA proniknout jen 40 km do Libanonu s cílem zničit palestín. vojen. pozice a zabezpečit svou S hranici – postup až k předměstí Bejrútu a obsazení C a V Libanonu (Kaufman, s.124)

- Vytlačení syrských jednotek do údolí Biká
- Iniciativa min. zahr. Haiga – požadavek, aby se všechny cizí síly (syrské, palestin., izrael.) stáhly z Libanonu a byla ustavena efektivní vláda schopná zajistit bezpečnost S hranice Izraele – ustaveny mezinárod. mírové jednotky zajišťující bezpeč. evakuaci OOP (Kaufman, s.125)
- Červen – masivní bombardování Z Bejrútu Izraelem – stovky civilních obětí – ostrá odmítavá reakce Reagana a Haiga (Kaufman, s.126)

- Nakonec po těžkých ztrátách Izrael požádal USA o zprostředkování příměří s OOP – jednání o podmínkách stažení palest. ozbrojenců – největší problém: žádná arab. země ochotna přijmout 400 000 Palestinců z Libanonu – odpor Saúd.Ar. umístit OOP v Sýrii či Jemenu z důvodu hrozby vůči vlast. bezpečnosti (Kaufman, s.126-127)
- Přesto pokračování Izraele v těžkém leteckém a pozemním bombardování Z Bejrútu (Kaufman, s.129)

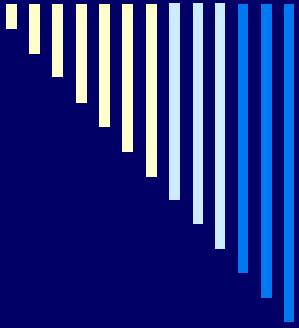

- Několikanásobná ostrá výtka a nátlak prez. Reagana a nového min.zahr. Shultze na Izrael – v srpnu Begin svolil s konečným zastavením palby
- Dohoda o azylu pro Palestince – rozmístění do několika arab. zemí (Alžírsko, Sýrie, S a J Jemen a Tunisko – ústředí OOP)
- Září – odchod 8000 bojovníků OOP z Bejrútu
- Ustavení mírových jednotek – větší část Francouzi a Italové – 800 Američanů vysláno do bejrút. přístavu (Kaufman, s.129)

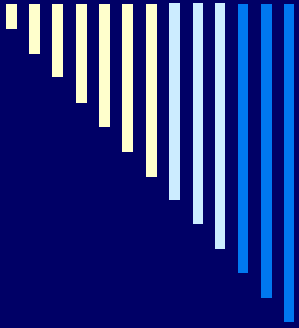
Reaganův mírový plán

- 2. září 1982 – projev prez. Reagana z Oválné pracovny – nová BV mírová iniciativa: odmítnutí nezávislého palest. státu místo toho vytvoření palest. autonomie na Z břehu a v Gaze ve volné federaci s Jordánském; Izrael opustí většinu okupovaných území výměnou za bezpečné hranice a arab. uznání práva na existenci; Jeruzalém jako nedělitelná entita s pozdějším určením konečného statutu; dohody má být dosažena jednáními s Jordánskem jako zástupcem Palestinců (Palestinci jako součást společné delegace); 5-leté přechodné obd. než získají Palestinci plnou autonomii (Kaufman, s.129-130)

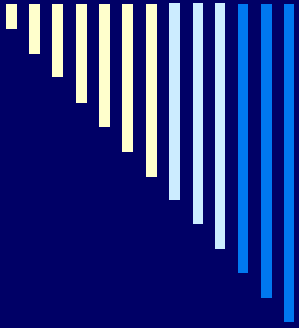

□ Reakce:

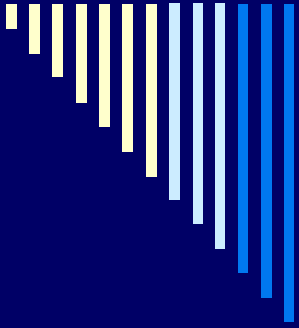
- Odmítnutí Izraelem z důvodu podržení si Z břehu kvůli zajištění vlastní bezpečnosti
- **Summit LAS ve Fezu** – vlast. mírové návrhy: výzva k opuštění okupov. území Izraelem; potvrzení OOP jako legitim. zástupce Palestinců; podpora zal. nezávis. palestin. státu s Jeruzalémem jako hlav. městem – zásad. změna postoje vůči Izraeli – uznání Izraeli právo na existenci jako národa
- Mírová plán však vyšel do ztracena z důvodu dalších frakčních bojů mezi křesťany a muslimy v Libanonu (Kaufman, s. 129-130)

- Září 1982 – zavražděn libanon. prezident Bašír Žemajel
- Masakr v pales. táborech Sabra a Šatíla – 800 mrtvých
- Reakce Izraele: vyslání vojsk zpět do Z Bejrútu s cílem potlačit síly OOP
- USA: znovuvyslání svých jednotek a mírových sil OSN (Kaufman, s.131)

- Duben 1983 – útok na amer. ambasádu v Bejrútu – zabito 23 lidí vč. 17 Američanů (šéf CIA v Bejrútu)
- Debata nad pokračováním amer. vojen. přítomnosti v Libanonu – min.obr. Weinberger a náčelník GŠ proti začlenění amer. vojsk do mírových sborů OSN kvůli vysokému riziku války X min.zahr. Shultz a Rada NB pro udržení amer. sil – Reagan ve prospěch min.zahr.
- Diplomatic. iniciativa min. Shultze o zprostředkování míru mezi Libanonem a Izraelem – ztroskotala kvůli neochotě Sýrie stáhnout vojska z Libanonu (Kaufman, s.132-133)

- Eskalace války: spojení Sýrie s ší'ity, drúzy a OOP s cílem vytlačit Izraelce z Libanonu – Izrael donucen stáhnout se z hor zpátky do Bejrútu
- Zapojení amer. armády do bojů proti drúzům – vzrůstající opozice veřejnosti a Kongresu
- Říjen 1983 – sebevražedný útok na amer. velitelství námoř. pěchoty a kasárny na bejrút. letišti – zabito 241 vojáků – stejný den útok na francouz. kasárna – zabito 58 přísl. parajednotek
- Únor 1984 – kolaps libanon. ústřed. vlády – popud ke stažení amer. jednotek z Libanonu (Kaufman, s.134-135)